

ФОРМУВАННЯ ТА СТВОРЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ЗАГАЛЬНОВІДОМИХ СОРТІВ ЛІКАРСЬКИХ ВИДІВ РОСЛИН

У нашій країні налічують більш ніж 1000 видів рослин із лікувальними властивостями, з них 73 – цінні лікарські рослини. Основне призначення лікарських рослин – це отримання із сировини фізіологічно-активних речовин для фітоароматичних, галенових препаратів і бадів. Зокрема, з них виготовляють серцеви, бактерицидні, болетамуючі, сечогінні, заспокійливі, жовчогінні, відхаркувальні, гепатопротекторні, радіопротекторні та інші препарати. Близько 40% лікарських засобів і препаратів виготовляють із рослинної сировини, яку використовують для дитячого та дієтичного харчування.

Медицина відчуває дефіцит у заготівлі сировини дикорослих лікарських трав. Інтродукція та вирощування дикорослих рослин у культурі – є єдиним способом вирішення цієї важливої проблеми. Ґрунтово-кліматичні умови Степу і Лісостепу України придатні для вирощування багатьох лікарських рослин. Тому наші польові дослідження зосереджені у зазначених регіонах. Формування та вивчення колекції загальновідомих сортів лікарських видів набуває особливого значення, оскільки кваліфікаційну експертизу зазначених ботанічних таксонів проводять на довіру заявникам.

Державний реєстр сортів рослин, придатних до поширення в Україні за 2004-2012 роки включає біля 200 сортів лікарських рослин, які належать до 73 видів. Із них 182 сорти вітчизняної селекції, основна кількість яких створена в Інституті ефіроолійних і лікарських рослин НААН, на дослідній станції лікарських рослин Інституту луб'яних культур, фітофармацевтичної сировини НААН, у Нікітському ботанічному саду НААН та 18 сортів – іноземної селекції.

У 2011 році розпочато створення колекцій загальновідомих сортів лікарських рослин, визначено заклади експертизи Українського інституту експертизи сортів рослин, враховано їхню специфіку вирощування та біологічні особливості. У спеціальній сівозміні Слав'яносербській сортодослідній станції Луганського держекспертцентру закладено колекцію із 21 сорту лікарських рослин, які входять до складу 18 видів; Верхньо-Хортицький сортодослідній станції Запорізького держекспертцентру – 14 сортів рослин, які входять до складу 9 видів; Вовчанській сортодослідній станції Харківського держекспертцентру – 16 сортів, які входять до складу 7 видів рослин видів та Одеському держекспертцентру – 13 сортів, які належать до 7 видів. Вивчення загальновідомих сортів лікарських рослин включають в себе вивчення морфологічних ознак сортів рослин за фенотипом з дотриманням екологічних, технологічних принципів відповідно до чинних методик для кожного виду зокрема. Упродовж вегетаційного періоду всі дослідження, спостереження, обліки та аналізи здійснювали за Методикою проведення експертизи сортів на ВОС лікарських рослин.

Збір сортового і видового різноманіття лікарських рослин вітчизняної та іноземної селекції, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, створення колекцій загальновідомих сортів і зберігання сортових національних ресурсів багаторічних видів, які розмножуються вегетативно в польових умовах забезпечить об'єктивність і достовірність отриманих результатів кваліфікаційної експертизи, за якими приймається кінцеве рішення щодо державної реєстрації сорту та/ або прав на нього.

